

DEVECSERI UJSÁG

Társadalmi, közgazdasági és politikai hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

Egész évre 8 pengő
Fél „ 4 „
Negyed „ 2 „
Egyes szám ára 20 fillér

Felelős szerkesztő:

Dr. SOMOGYI KÁROLY

Kiadótulajdonos:

HUSS FERENC

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Dövecser, Klapka-ucca 16.

TELEFON 23.

Ide intézendők a lapot érdeklő mindenemű közlemények

Szilveszter estéjén.

Az időtlen idők örök mindenségébe vezető országutján, Naprendszerünk utolsó csillagképénél, Szilveszter éjjelen, amikor tizenkettőt üt az óra, két vándor találkozik. Az egyik, aki a Végtelenségből jön erre felé, egy fiatal, délceg, sok remény beváltását ígérő, nótás, fiatal legény: az Ujesztendő; míg a másik, aki a Végtelenségbe tart, botratámaszkodó, meggörnyedt hátú, beteg, vén aggastyán: az Ó-esztendő. December 31-én éjfélkor így hagy el bennünket az ó-év és így köszönt ránk az ujesztendő és még mielőtt egymás mellett elhaladnának, egymás mellé érve megállnak s pár pillanatig valami tanácskoznak, majd az eltűnő ó-esztendő megbízatásokat ad át az ifjúnak, a melyeket majd be kell váltania uralkodása alatt az emberiség felett, melynek érvényt szerezni az ó-év már nem tudott. És az ifju hetýke könnyedséggel dobja tarsolyába azokat a többi mellé, ahol szépen meghuzódnak azok a Teremtő küldötte és beteljesülésüket váró csapások, szerencsék mellett.

Hogy mit ad át az aggastyán az az ifjúnak és hogy mit hoz az még azon felül, nem tudjuk. De Szilveszter éjszakáján, amikor az ó-esztendő sok csapását el akarjuk felejtetni és vidám társaságban várjuk az ujesztendő első perceit, akaratlanul is hódolván annak a minden alapot nélkülöző balhiedelemnek, hogy amilyen a kezdet, olyan a folytatás és olyan a vég, a hagyományos lámpa eloltásakor mégis boldog ujesztendőt kívánunk egymásnak és az ujesztendő első perceit a rózsaszínű mámor és a sok-sok óhaj valóra válásának hön óhajtott reménye tényleg boldoggá is teszi.

Az ujesztendő első hajnalán hinni akarjuk, hogy csak jót, csak szerencsét, csak boldogságot hoz reánk az időtlen idők ifju vándora és gyűlölettel gondolunk a nagy Idő kiszolgált obszótára, a tavalyi esztendőre, aki oly sok csapással, szerencsétlenséggel írta be nevét az emberiség történetébe.

Erősen hisszük ma, hogy az újév meghozza az emberiség egymás megértését, meghozza a jólétet, az igaz békességet és a megértő boldogságot. És meghozza a tiszta igazság feltámadását, amikor is el fog majd pusztulni az emberek lelkéből az igazság-

talanság, el fognak pusztulni a világbéke jelisége alatt született kapzsi emberi érdekek szülte különféle békepaktumok és az Igazság istenasszonyának szemkötői le fognak hullani, hogy lásson már egyszer igazságos békét tenni az egymásra agyarkodó népek között.

Szeretnénk, ha elhoznád te ifju esztendő a leigázott népek felszabadulását és csomagod között volna az örök béke megvalósítása is. Mi pedig, a csonka hazában élő rab magyarok azt szeretnénk, ha mához egyévre, amikor elhagyni készülsz majd bennünket, ne a gyűlöletünk, ne a megveiséünk, hanem Nagy-Magyarország feltámadásához fűzött reményeink valóra válása miatt, örök hálaunk kíséree a megsemmisülésbe és, hogy akkor Szabadka, Zombor, Nagyvárad, Kolozsvár, Kassa, Komárom és Pozsony harangjai magyar hálaadásra hívhassa leigázott véreinket és újra éljen a Kárpátoktól az Adriáig: a magyar.

Ebben a szent hitben, hogy ezt fogod hozni, köszöntekek magyar új-esztendő, mert:

Hiszek egy Istenben, hiszek egy hazában,
Hiszek egy isteni örök igazságban,
Hiszek Magyarország feltámadásában.

Amen!

Losoncz Dezső.

A forgótökek szaporítása a mezőgazdaságban.

Írta: KUNSZT HENRIK.

Schandi Károly dr. már nem egyszer rávilágított arra a versenyre, amelyik különösen a háború óta támadt nemcsak az európai népek, hanem a tengerentúli államok között is a gabonapiacok megszerzéséért. Ez a gazdasági harc napról-napra elkeseredettebb lesz. Az olasz búzaharc, amelynek eredményei immár kétségen felül állanak, Ausztria ügyekezete, amellyel szinte szemünk láttára alakul át ipari államból mezőgazdasággá, a cseh-szlovák minimális agrárvámpolitika, amellyel a cseh mezőgazdaságot leröszítik és szilárdítják, ennek a világversenynek fontosabb momentumai. De nem szabad kifelejtelnünk ebből a koncertből a tengerentúli államok szerepét sem, amelyek az ismeretes Kansas-City értekezleten kartellba tömörültek az európai piacok meghódítására.

A magyar földművelésügyi kormány természetesen ezeket az eseményeket nem nézheti ölbetett kézzel. A versenytermelési program, amelyet Mayer János földművelésügyi miniszter dolgozott ki, felöleli mindazokat a módokat, amellyel a csonkaország sikeresen megállhatja a helyét ebben az éles gazdasági világversenyben. Nem akarok itt

szólani a talaj előkészítéséről, a traktor és szántógép akcióról, az olcsó műtrágya beszerzéséről, az ország szikes területeinek megjavításáról, a gyümölcs és szőlőtermelés megfelelő átszervezéséről és az állattenyésztés reorganizációjáról, amely mind egy-egy fontos hadművelete a magyar mezőgazdaságnak.

De rá akarok mutatni arra a fontos és nélkülözhetetlen eszközre, amely nélkül élesen a frontot fentartani nem lehet. Ez a nélkülözhetetlen eszköz a forgótöke, a pénz, amely a munió szerepét játssza a gazdasági hadjáratban. Tőke nélkül nincs mezőgazdasági üzem, tőke nélkül megáll az élet a mezőgazdaságban. Tőke nélkül nincs talajkultúra, nincs gépmunka, nincs műtrágya és nincs nivós állatállomány. Tőke nélkül nincs virágzó gazdaság, elsorvadnak az egyedek, vajjon lehetséges-e olyan hadjáratot megnyerni, ahol a hadsereg tagjai gyengék, erőtlének és nem ellenállóképesek?

A mai pénzügyviszonyok elviselhetetlen kamatterhekkel gyengítik a mezőgazdaságot s ennek folytán a mezőgazdasági polgárságot. Az agrárüzemek a békében sem bírták el a 10%-on felüli pénzt, most pedig fokozottabb mértékben nem! Ha tehát a siker reményében akarjuk felvenni a gazdasági harcot az európai és tengerentúli államokkal, egy ezen a ponton kell megerősíteni a frontot. Nincs más megoldása a magyar mezőgazdaság bajainak, mint az olcsó pénz, a nyugodt és biztos hitel, mint a szövetkezetek — a magyar agrártársadalom legfontosabb bástyái — tőkéinek szaporítása és fokozása. Ha a tőke növekszik, a hitelkeret is nagyobb lesz, ilyen módon az üzleti költségek jobban megoszlanak és a kamat leszállítása automatikusan következik be. S ez tulajdonképpen a cél.

Tudjuk, hogy a világegés, a forradalom és a pénz elérte telenedése a negyedszázadon át szorgalmasan összegyűjtött szövetkezeti tőkéket semmivé tette. Így pusztult el a szövetkezetek muniója, pedig ha ez a munió elfogy, a csatát elvesztettük. Ha tehát nem akarunk „löszérhiány” miatt csúfosan visszavonulni, szervezkednünk kell és egyesülni, hogy ismét megszerezhessük a győzelemhez szükséges munióit, forgótökeket, a pénzt. Be kell vallanunk, hogy évek múltak el anélkül, hogy ezen a téren valami is történt volna. Be kell látnunk, hogy a magyar agrártársadalom sok-sok mulasztást követett el önmaga ellen, amikor nem gondoskodott intézményesen az agrárszövetkezetek munió pótlásáról.

De mint minden nehéz és mostoha korszak megszüli a maga nagy emberét, aki a tömegeken keresztül meglátja a kivezető ut irányát, épügy ebben az időben is — amely idő sokban hasonlít a 90-es évek ádátlan korszakára — támadt egy férfi, akinek megszhangzó szótára felrázta évtizedes közömből a kigazdátársadalmat, aki fátárságot és nehézséget nem ismerve, a szövetkezeti fábör vezérei élen járja az országot, felkiseri a szövetkezeti, gazdasági és társadalmi szervezet és elibük tárja a magyar mezőgazdaság fájó sebeit, a tőkehiányt és az abból folyó kamatrágaságot, az izzorságot, a spekulációt, a magyar élet kibontakozásának ezeket a rákfénit. A kibontott zászló alatt megfújta a harsonákat, hogy felhívja a figyelmet a szövet-

kezetek gazdasági és nemzetpolitikai jelentőségére, a magyar szövetségi mozgalom megerősítésére és támogatására: a munició pótlására.

Az a szövetségi propaganda, amelynek zászlaját pár hónappal ezelőtt Schandl Károly bontotta ki, maga köré gyűjtve a magyar falvak és városok dolgozó népét, hogy megszabadítsa a földmives embert az élnymás és anyagi függés láncaitól, még nem ért véget, de már most nyilvánvaló, hogy a községeknek és közilleteknek a magyar sorsot szivükön viselő tagjai befolyásukat olyan irányban érvényesítik, hogy a községek vagy közilleték a rendelkezésükre álló tőkeerőkkel azletrészejzés, vagy betétek elhelyezése formájában erősítik a szövetségi anyagi erejét. És úgy látszik, a falvak lakossága is rájön lassanként arra, hogy nemcsak akkor forduljon a szövetséhez, amikor kölcsönre van szüksége, hanem apró feleségeit, megtakarított pénzét ha csak csekélyebb összegben is, a szövetséget anyagi megerősítésére fordítja. Eredmények ebben a tekintetben már is mutatkoznak. Elegendő rámutatnunk a propaganda-munka októberi havi számadataira, amelyek világosan mutatják, hogy a szövetségi üzlet-résztőke 800.000 pengővel gyarapodott a kisemberek jegyzésére folytat. A magyar agrártársadalom a jelek szerint megértette tehát, hogy ez a kérdés az ország kérdése és fényes tanúbizonyságát adta szövetségi hűségének, a magyar élet szeretetének és a magyar sors jobbratordulásába vetett hitének.

A propagandamunka azonban nemcsak a közvetlen cél, a szövetségi tőkeállományok megújítása és felfrissítése tekintetében, hanem általában a szövetségi szervezkedés társadalmi és gazdasági ereje, nemkülönben a szövetségek személyi alapzatainak kiépülése tekintetében is eredményesnek mondható. Schandl Károly utja a szövetségi fegyverek toborzását célozza a szövetségi haza, otthon, gazdaság, család és ezeken keresztül az ország védelmére. Megálapíthatjuk, hogy ez a toborzó munka nem maradt el azok mögött, a várakozások mögött, amelyekkel a tőkegyűjtőmunka megindulását a szövetségi közönség kísérte.

A végleges és pozitív eredmények természetesen csak hónapok múlva várhatók. De a cél és hozzávezető eszközök minden jó kiáltással kecsegtetnek. Az a hadsereg, amelyik élén Schandl Károly lobogtatja a vérnélküli szabadságharc zászlaját, garancia a győzelemhez. Ebben a vezérben és ebben a hadseregben bízhatunk. Bízhatunk abban a vezérben, akinek a szívében a magyar faj forró szeretete lüktet, és bízhatunk abban a hadseregben, amelynek zászlaján ez áll: „Magyar szövetség — magyar feltámadás”.

Teljesen új, pedálos zongoraalakú fedett

CIMBALOM

eladó. Cim a kiadóban.

Ékszer — részletre.

Tisztelettel tudatom m. i. ve-
vőimmal, hogy az őszi szezon be-
álltával állandóan raktáron tartok
mindennemű aranyérmét, melyet
hiteles egységnek kedvező
részletfizetésre is adok.

Raktáron vannak arany férfi- és női
láncok, női és férfi aranyórák, fűg-
gök, gyűrűk és melltűk, továbbá min-
den fajta márkás zsebkártya. Kérem raktáram
vételkényszer nélkül megtekintését.

Teljes tisztelettel:

Lampé Zoltán

órák-ékszerész

Devecser.

Folyamszabályozási munkálatok.

Irta: Mayer János m. kir. földmivelésügyi miniszter.

Utak építése, folyók szabályozása, mo-
csarak lecsapolása minden kulturállamnak el-
sősorú feladatai sorába tartozik. A fölbter-
melésnek a termelés biztonsága a legfőbb fel-
tétel. Ha ez nincs meg, akkor hiába hull a
vzejték a barázdába, a vetés állandóan koc-
káztatva van, az aratás pedig az árviz marta-
lékává válik. A kormány ezen a téren ismeri
a maga felelősségét és igyekszik teljesíteni a
maga kötelességét. Hiszen csak az utóbbi 4
év alatt cca 53 millió pengő volt az az ösz-
szeg, amelyet a kormány erre a célra fordí-
tott; amennyiben pedig a parlament a jövő
évi költségvetésbe általam beilleszteni szán-
dékolt összeget e célra rendelkezésre bo-
csátja, cca 61 millió pengő lesz az, amit ár-
mentesítésre fogunk fordítani, a vízi társula-
toknak adott kedvező és előnyös feltételű köl-
csönök formájában.

A képviselőház által a közelmúlt napok-
ban elfogadott törvényjavaslat nem ármentesi-
tésről, hanem folyamatszabályozásról szól, azok-
nak a folyóknak rendezéséről, amelyek az ál-
lam felügyelése alá tartoznak. Az 1908. évi
XLIX. t.-c. szabályozta ezeket a munkálatokat
a háború előtt, amikor 192 millió aranykorona
volt előirányozva és évi 75 millió koronát
biztosítottak tárcám részére ezeknek a felada-
toknak teljesítésére. Ebből az összegből ösz-
szesen csak 75 milliót költöttek el. Tervszerű
és rendszeres beruházási és műszaki pro-
gramm alapján történtek ezek a munkálatok, de
közbeesően 10 éves megszakítás volt, amikor
a tárca a megfelelő ellátmányt nem kapta
meg erre a célra és így olyan rombolások
álltak elő a már végzett munkáknál is, hogy
ezek rendkívül nagy mértékben halomra dön-
tötték azt a szerves és rendszeres műszaki
programot, amelynek alapján a munkálatok
folytak.

Ma már, amikor költségvetésünk egyen-
sulya biztosítva van és gazdasági életünk is
rendszeressé vált, gondoskodnunk kellett ar-
ról, hogy a mai viszonyoknak megfelelő új
beruházási program alapján törekedjünk ezek-
ket a munkálatokat ellátni és hogy evégből a
megváltozott viszonyokhoz és megváltozott
vizrendszerünkhez alkalmazva, új törvényja-
vaslattal járuljak a parlament elé. Ezeknek a
munkáknak az elvégzésére majdnem 190 mil-
lió pengőre lett volna szükség. Nekem azon-
ban figyelembe kellett vennem az ország gaz-
dasági helyzetét és teherviselési képességét
is és éppen azért csak a halaszthatatlan és
legszükségesebb munkálatok ellátására szol-
gáló teendők költségének ellátására kívántam
itt fedeztetni gondoskodni.

Az egyéb folyókön végzendő munkák
nem függenek össze ezzel a beruházási pro-
grammal, mert hiszen az állami kezelés alá
nem eső folyók kártételei ellen való védeke-
zés során lesznek ellátva ezek a szükséglet-
ek, amelyekről azidőszent az 1914. XXXVIII.
t.-c. gondoskodik. E törvény helyett miután
ugyanazok az okok és indokok állnak fent
az új megváltozott határ- és vízrendszer kö-
vetkeztében, egészen új törvényjavaslattal kell
járnunk, hogy ezekről a szükségletekről is
gondoskodjunk. Ez a törvényjavaslat is készen
van és rövid idő múlva abban a helyzetben
leszek, hogy a parlament elé terjesszem.

A beruházási munkálatoknak egy részét
háziilag fogjuk teljesíteni és csak ott fogjuk
zárt ajánlatú versenytárgyalás útján vállalatba
adni a munkálatokat, ahol nagyobb mennyiségű
és összefüggő természetű munkálatok mutat-
koznak. Természetes dolog, hogy ahol házi-
lag fogjuk a munkát teljesíteni, ott mindig az
illető vidék szociális szempontjainak figye-
lembevételével fogunk aztán kezeset nyuj-
tani és biztosítani a munkásságnak. Az a re-
ményem, hogy ennek a programnak végre-
hajítása áldásbó lesz és hogy a végrehaj-
tandó vízügyi beruházásokkal hasznára le-
szünk az országnak, azt gazdaságilag megerősí-
tjük s a nép foglalkoztatásával szociálpoli-
tikai szempontból is javítunk a helyzeten.

H I R E K

Gárdonyi Géza gondolatai a királykérdésről

A ki történelmet olvas, mindig a sorok között olvasson.

Hogyan szentelhet fel a lutheránus püspök valakit katolikus pappá? Hogyan tehet egy nálunk soha meg nem honosodott német család valakit magyar nemessé?

A diszitó jelzők közé felvette a nyelv a „királyi” szót. Gyakran halljuk vagy olvassuk: királyi természet, királyi méltóság, királyi nyak s más eféle. De azt még sohasem mondták: — királyi elme.

Mikor király születik, az már azonnal valaki, mihielyt az első visítást megeresztí. Élete hosszán át nem érez egyéb illatot, csak tömjént és tömjént. De mihielyt bedugják a kriptába, arcképe és tisztelete a lomtárba kerül.

Akármenyire bus szemmel nézünk is végig a Habsburg-királyok 400 évén, mégis, hát legyünk igazságosak: minden habsburgi királyunk szerzett a nemzetnek két örömnapot. Az egyik nap az volt, amelyiken megkoronázták. A másik nap, amelyiken meghalt.

— Olvasóinknak, lapunk barátainak és munkatársainak boldog ujesztendőt kívánunk.

— Keresztes József — ítélőtáblai bíró. A kormányzó ur Öfömlétsége az igazságügy-miniszter elterjesztésére Keresztes József devecseri kir. járásbírónak a kir. ítélőtáblai bírói jellegnek megfelelő II. fizetési csoport jellegű adományozta. A szép kitüntetés valóban arra érdemes bírónak jutott s általános örömet keltett a kitüntetett tisztelői és barátai körében.

— Szegény gyermekek karácsonya. Devecserben ez évben is, mint évek óta, a szegény gyermekeknek ismét megjelent a kis Jézus. Százharmincegy szegény gyermek áldó éneke és imája hatolt fel az égre azokért, akik az elhagyottokról sem feledkeznek meg. December 24-én délután 3 óra körül 131 legrongyolódott kis gyermek gyűlt össze a róm. kath. iskola egyik termében, ahol szépen felidőztetett karácsonyi és 131 kis csomag várta őket. A karácsonyi ének eléneklése és imádkozás után Sikos Péter igazgató meleg szavakban ismertette a gyermekeknek a Karácsony jelentőségét és felhívta őket, hogy imádkozzanak azért a férfért, aki ez évben is, mint évek óta, irt a kis Jézuskának, hogy a szegény gyermekekről se feledkezék meg, aki pedig Belák Endre főszolgabíró ur. Az ünnepség a gyermekek imájával és háládozó énekével fejeződött be, amikor is kiosztattak az ajándék-csomagok: 87 pár cipő, 45 öltözet fiu-, 43 öltözet leányka ruha, 70 darab alsó fehérúha és 131 pár harisnya. A szegény-néhány szegény iskolás gyermek és tíz szegény levénte nevében ez uton tolmácsoljuk mi is a köszönetet és hálát Belák Endre főszolgabíró ur számára, aki a Krisztus vallását nemcsak száján hangoztatja, de tettel is vallja és önzetlenül fáradozik azon, hogy azoknak is legyen karácsonyi örömlük, akikről a sors megtagadta azt, hogy a Karácsony ne közönséges ünnepként virradjon rájuk, hanem a szeretet földre szállott napja sugarának érezzék ők is éltető melegét. Nem dicséretképen adjuk e hirt, hanem példaadásként, hogy akiknek hatalmuk van arra, emlékezzenek meg a gyámolításra szorulókról.

— A Devecser és Vidéke Hitelszövetkezet vezetősége a közelmúlt napokban újra alakult. Ugyvezető igazgató lett dr. Szalay László járási tiszti főorvos, pénztáros Matuschek József nyug. kir. járásbírósi elnök, könyvelő Matuschek Irma. Új üzletelisége a Damjanic-uccai Korein-féle házban van.

— Olvasóinkhoz. Lapunk mai számával harmadik évfolyamába lép. Egy kisvárosi újság fenntartása a mai szűkös anyagi viszonyok mellett tetemes anyagi áldozatot igényel s csak úgy tartható fenn továbbra is, ha előfizetői úgy erkölcsileg, mint anyagilag hathatósan támogatják. Ugy hisszük, minden időben s minden téren a legjobb tudásunk és tehetőségünk szerint teljesítjük a köz iránti kötelességünket s ez lesz a jövőben is legfontosabb célunk. Kérjük olvasóinkat, hogy ebben a munkában legyenek segítségünkre anyagi támogatásukkal. Mai számunkhoz utalványt mellékelünk; kérjük a hátralékok mielőbbi szíves beküldését és az előfizetések megújítását.

— Kultúrelőadások Ajkán. A Keszei János főtanító vezetése alatt működő „Iskolán kívüli népművelődési egyesület” december hó 19-én nagyszámu közönség előtt sikerült estélyt tartott, melyen Sipos János, Horváth Lajos és Székely Kálmán hazafias tárgyú költeményeket szavaltak nagy sikerrel, Csóka Ferenc tanító az érzékzervekről tartott nagyhatású előadást. Az estély Sipos János egy vig monologjával véget ért.

— Emelik az ötven százalékos rokkantak járulékát. A rokkantaknak utolsó felülvizsgálása befejeződött. A rokkantkataszter májusra készül el s ekkor dől el, hogy a rendelkezésre álló hitelből milyen mértékben segíthetnek az 50 százalékos rokkantaknak, mert ezek járuléknak emelését vették tervbe. A felülvizsgálat eredményéhez képest a rokkantaknak körülbelül 20 százaléka kerül magasabb rokkantsági fokozatba, mint eddig volt. A 25 százalékos rokkantsági kategóriának beosztása az ebbe az osztályba tartozók végkielégítése még további tárgyalást igényel. Valószínűen csak azok kapnak végkielégítést, a kik azt kérelmezik.

— Táncmultság. A devecseri járási Ipartestület szokásos évi táncmultságát jan. hó 5-én, Vízkereszt előestéjén tartja a Bellavits-vendéglőben.

— Karácsonyi előadás Ajkán. Az ajkai róm. kath. Nőegylet Keszei Jánosné és Csóka Ferenc tanító vezetésével december hó 22-én és 23-án igen nagy érdeklődés mellett vallásos tárgyú estét tartott. Színre került Gerl Mihály: „Árvák karácsonya”, Szügyi: „Bellehemi játék” s Várdi Antal: „Melyiket válasszam?” című darabok, melyeket iskolás gyermekek adtak elő nagy sikerrel. Kiténtek a kis művészek közül Tóth Juliska, Mócses Erzsébet, Varga Jolán, Mohi Lajos, Sándor Pál, Marton Sándor, Csongrádi Jenő stb.

— Nagybritánia gazdasági politikájának eltérése. Kanadától táviratilag jelentik, hogy egezz Kanadában és az Egyesült Államokban is nagy föltűnést keltett az a beszéd, amelyben Mr. C. S. Eaton az előkelő new-yorki és clevelandi bankcég vezetője avval vádolja az Angol birodalom gazdasági politikájának vezetőit, hogy hiányzik belőlük az iniciatíva ahhoz, hogy a birodalom erőforrásait fejlesszék. Mr. Eaton tiszteletére bankettet adtak Ottawában, amelyen a kanadai pénzügy és ipar celebritásain kívül a politikai élet vezetői is résztvettek, ezek között Mr. Mackenzie King Kanada miniszterelnöke, Sir Robert Borden, Kanadának háború előtti miniszterelnöke és a kanadai kormány többi tagjai is. Mr. Eaton kanadai szülöttségű és az amerikai pénzügy legkimagaslóbb alakja. Beszéde során kijelentette, hogy Nagybritániától Kanada fogja átvenni a vezetést a koloniákban és dominiomokban, partigon heverő mérhetetlen nagyszámu természeti kincsek kiaknázására. Kanada hivatása, hogy megadja az ípetűst a birodalom kihasználatlan erőinek kifejlesztésére és arra, hogy hasznosuló foglalkozást nyújtson az angol lobogó alatt élők száz és száz milliónyi lakosnak. A kanadaiaknak nem szabad határt szabni Kanada természeti erőinek kihasználásában és bár ez is óriási feladat, át kell venni a vezetést a többi kolóniák és dominiomok gazdasági viszonyainak kifejlesztésében s. Mr. Eaton beszédének az a körülmény ad

kiváló jelentőséget, hogy beszédét a kanadai élet jelenlévő összes celebritásaihoz intézte. A bankettet Mr. Gordon Edwards a parlament tagja volt a házigazda. A bankettet a kormányzó palotában adott reggeli előzte meg, amelyet Viscaunt Willingdon Kanada kormányzója adott Mr. Eaton tiszteletére.

— Műkedvelő. Karácsony másnapján a nagyalásonyi Önkétes Tűzoltó Egyesület műkedvelő gárdája táncmulatsággal egybekötött műkedvelői előadást rendezett saját pénztára javára. Előadták „A finác” c. egyfelvonásos bohozatot s a „Legényfurfang” c. 3 felvonásos népszínművet. A műkedvelők feladatukat szép sikerrel oldották meg. Különösen jól alakították szerepüket: Szabó Emma, László Margit, Kiss Gyula, László József, Csöngel Gábor, László Dezső és Sikos Dezső. A farsadságos és sikeres rendezést Karnar Gusztáv tanítót és ifj. Bódogh Tamás jegyzőgyakornokot illeti az elismerés.

— Megszüntetik az állatforgalmadót? Régi és nem alaptalan kívánsága a magyar gazdatársadalomnak, hogy szüntesse meg a pénzügyi kormányzat az állatforgalmi adót. Most aztán arról értesülünk, hogy a pénzügyminiszter tervbe vette ennek az adónemnek a végleges megszüntetését. A megszüntetést erősen indokolja az a körülmény, hogy míg az idén 5 millió P-vel több állatforgalmi adó folyt be, mint tavaly, addig az állatlevágás semmivel sem több, mint tavaly volt. Vagyis forgalmi többlet abból keletkezett, hogy a gazdák a rossz takarmányviszonyok miatt gyakori állatladásra és vétele kényszerültek. Ez pedig egyáltalán nem kedvező gazdasági jelenség. Alátámasztja az adó megszüntetését az is, hogy a múlt évben befolyt 10.000.000 pengő állatforgalmi adóból tulajdonképpen csak 6 és fél millió pengő folyt be a kincstárhoz, a többit felemésztették a személyi és egyéb kiadások. Ebben az inséges időben igazán nagy jótétemény egy ilyen adónem eltörlése, amely végeredményben a szegényebb sorsu gazdatársadalmat sújtja, amely kénytelen az állatjait cserélni. Mert azt mindentől tapasztaljuk, hogy a gazdák nagyon igyekeznek eladni állatjaikat.

— Utonállók rejtőzködnek az Ajkacsingervölgybe vezető mélyutnál levő akácásban, akik: „Pézt, vagy életet” szólítással rémisztgetik az arra jövő-menőket. A múlt vasárnap történt, hogy Keszei János ajkai lakos 13 éves fiától a pénzt és ruháját követelte egy utonálló. A gyermek azonban elfutott és ijedségen kívül semmi baja nem történt. Az esetet az ajkai csendőrség figyelmébe ajánljuk.

— December 20-án forgalomba került az új ötpengős bankjegy. A Nemzeti Bank a régi 5 pengős bankjegyeket a múlt hó 20-tól kezdve bevonja a forgalomból és helyettük ugyanekkor új, mult év augusztus 1-i kelettel ellátott 5 pengős bankjegyeket bocsát ki. Az új bankjegy elődala két alapnyomattal készült. A bankjegy hátoldala szintén két alapnyomatu. A régi 5 pengős bankjegyeket 1929. június 30-ig fizetékkelpen el kell fogadni.

— Az amerikai gummipar legújabb diktátora. Az amerikai nagyipar egyik legfrissebb diktátora Cyrus Eaton, az Otis & Co. New-yorki és Clevelandi jól ismert bankház feje, aki az utóbbi évek talán egyik legdramatikusabb hatású ténykedésével lepte meg az amerikai pénzügyvilágot. Feltűnést méltán a nyit piaccon összevásárolta a Goodyear Tyre and Rubber Company majoritását. Ez a vállalat a világ legnagyobb gummigyára, amely az egész világ nyersgummitermelésének egyhatedrészét fogyasztja, Akron, Ohlóban az Egyesült Államok gummiparának központjában levő óriási gyártelepén kívül a vállalatnak Angliában, Kanadában, Ausztráliában és Californiában vannak gyárai és az Egyesült Államok déli részében újabb ipartelep létesítését tervezik. Eladásuk évi összege kb. 250 millió dollár. A világ gummiparában eme vezető szerepnek a megszerzése Mr. Cyrus S. Eaton nagyszámu transzaktóinak a koronája. Egyébként ő volt az, aki az Independent Steel Co-t consolidálta és annyira kifejlesztette, hogy az Amerikai Acélipar egyik vezetőjévé vált.

— Alapított 1847. —

SCHUNDA V. J.
hangszorgyár és hangszor-
üzlet

m. kir. udvari szállító stb.

Budapest. Iv., Gróf Károlyi-u. 5 és Magyar-u. 18
MINDENNEMŰ HANGSZER, alkatrészek,
hurok és szakszerű javítások kaphatók. Továbbá
ZONGORÁK, PIANINÓK és HARMONIUMOK
eladása, becszerelése, bérbeadása, javítása,
— hangolása és vétele. —

LEGÚJABB
RENDSZERŰ **GRAMOFONOK, LEMEZEK**

Legkedvezőbb részletfizetési feltételek mellett is.

Lehető legjobbat a legutányosabb irón!

Kellemes újví meglepetés. T. olvasóinknak egy művészi kivitelű 1929-iki nap-tárt, mely különösen sorsjegytulajdonosoknak fontos — teljesen ingyen és bérmentve küld LEOPOLD GYULA igazgató, Budapest, VII/47 Erzsébet körút 39. Aki ezen gyönyörű nap-tárra — minden kötelezettség nélkül — reflektál, írjon még ma címére egy levelező-lapot.

— Erzsébet Királyné Szálló Budapest V. Egyetem-utca 5. Elsőrangú családi szálló a Belváros központján. 100 szoba, központi fűtés, vízvezeték mosdók, lift, fürdőszobák. Egy ágyas szobák 5—9 P-ig, két ágyas 6—12 P-ig. A szállóban van közkedvelt étterem, kávéház, sörsz. pince. Saját termésh. somló borok. Esténként a legjobb cigányzene. *Szabó Imre tulajdonos.*

Igen tisztelt vendégeimnek boldog újévet kívánok

Pölsöky István
vendégül.

Mélyen tisztelt vevőinknek boldog újévet kívánunk

Mautner Testvérek
fűszer és gyarmatáru
nagykereskedők.

Kedves látogatóinknak boldog újévet kíván

az Elite-mozgó.

Mélyen tisztelt vásárlóinknak boldog újévet kívánok

Németh János
mészáros és hentes.

Igen tisztelt vendégeimnek boldog újévet kívánok.

Özv. Vági Istvánné
vendégül.

— Racionizálás Amerikában. Az Egyesült Államok ipara és kereskedelmének vezetői abban az egyezkedésükben, hogy a folyton növekvő pro-eritást még jobban fokozzák, a racionalizálás elvét alkalmazzák az ipar és kereskedelem minden elképzelhető ágára. A mult esztendő különösen emlékeztetés teszi az a számos fuzió, amely az autógyártás, a műselyem, az acél és széniparban létrejött, sőt még a konzervatív banküzletben is számottevő volt a fuziók száma. Ma egy újabb nagy fuzió hírére vesszük New-Yorkból. Az Egyesült Államok három legnagyobb drogéria áruháza nagyszámu fiókjaival együtt fuzionált. Megjegyezzük, hogy Amerikában a dohány-árúkat is drogériákban árulják. Az United Cigar Stores és a Wheben Drug Company megállapodást létesített, a Neve Drug Stores Inc. céggel, amelynek értelmében az utóbbi 67 üzlethől álló organizációjával beolvad a United Cigar Stores szervezetébe. Az igazgatók jelentése szerint a fokozottabb áruelosztás lehetősége továbbá az egy központ által eszközölt óriási arányú bevásárlás az üzletkötésekben jelentékeny reduktiót és a publikumnak olcsóbb árakat fog jelenteni.

Piaci gabona árak.

Buza	23—2330 P	Zab	21 P
Hozs	21—21	Tengeri	22
Árpa	25—26	Burgonya	6

A nagyjenői palánk.

Írta: Porkoláb István

Somló várát első okleveles adatunk Szent László király idejéből említi. Ekkor már kétség-telenül állott. Ha pedig arvár építészeti jellegét vizsgáljuk, némely alapjai római nyomokat sejtetnek. És a környék is a római emlékek sűrű lelőhelye, kiváltképpen a határban lévő »Kő-hanyusi-dűd« (a vasútállomás tájékán), ahol hajdan *Nagyjenő* helység létezett. A szántó-vető ma is a lombba hordja földje végébe a pannóniai mansio törmelékait, bizonyossá téve bennünket, hogy hadászati tekintetben nemcsak Somló, hanem ez is fontos hely volt már a római uralom idejében, ahol a főfoglalás korában Nagyjenő (és közvetlen mellette Kisjenő), a magyar szállás keletkezett. Mint ilyen nem állt egyedül, neve után még Várdát sorozhatjuk a Torna-menti erődök közé, melyet azonban már a mohácsi vész jelentéktelen állapotban talált s ma mint kicsi majorság ismeretes. Nem így a mohácsi vész előtti időkben, amikor — úgy látom — Várdához tartozott Somlóhegynek az a része, amely ma Kisjenőhöz tartozik. Várda urainak legutóbb is hegyvám járt, 20 akó, körülbelül amennyit később a kisjenőiek fizettek.

Nem lehet kérdéses, hogy Nagyjenő (és Kisjenő) ősi és szimlagyar telep, mintegy őrhelye a honfoglaló magyaroknak, akik innét tartották szemmel a vidék sűrű szláv telepeit. Hadi jelentőségét egy darabig később is megőrizte. Földesura: a mindenkori győri püspök, egyike azoknak, akiket első királyaink a somlói uradalom hatalmas birtoktestéből javadalmakkal láttak el.

Mind Ezeket települési, nyelvi és egyéb bizonyítékokon kívül későbbi okleveles adatok tárnak elénk s e mellett korábbi adatok is szólhatnak, de amelyek eddig az én kezembe nem kerültek.

1362: Bartalós fia: Antal és Mátyás, nagyjenői („de-Nagy enei“) nemesek tanuskodnak a vásárhelyi apácnak a piríti nemesekkel a csözi birtok miatt keltkezett perében. 1464: Béla-i Simon és Busca-i János *jenői várnagyok* („castellanus castelli Jhanew“) tünnek föl. Vagyis ekkor már javában állt a nagyjenői castellum, kastély, kisebb erőd, annak a kornak igen találó kifejezésével: várda, palánk. 1465: Guthi Ország Mihály nádor, a nagyjenői pálosok panaszára a sárosi nemeseket és a vásárhelyi apácákat idézi, mivel nevezett apácák és nemesek a pálosok zalamegyei „File-földe“, másként „Sároshelek“ (ma Barátfa) területén birtokot foglaltak. — 1572: A vásárhelyi apácák összeírásában „Nagyjenew“ (Nagyjenő) helységből Varga Máté és Seres Mihály — előbbi egy, utóbbi hét vödör mustal — szerepelnek mint somlói urberek. — 1583: Veszprémvármegye szolgabírája: Csomasz Mihály és eskütette: Kováchy Márton, Vásárhelyen tanukat hallgatnak ki az apácák részéről Choron János ellen indított perben. A kihallgatott tanuk között Wynár Márton, Péter Jakab, Fekete Mihály, Kis Mihály és Orbán Máté a győri püspök nagyjenői jobbágjai. (L. Orsz. Levéltár Kincs. Q. A. Mon. Pos. f. 26. és ugyanott Dl. 6013.)

Milyen állapotban volt ekkor a helység, egy 1592-ben kelt leltár-levél tudósít felőle. (L. a túskevári plébánia irattárában Házy Alajos kéziratát). Eszerint:

„Nagy jenő, Veszprém vármegyében. *Hajdan Japalánkokkal körülkerített mezőváros*. Féltelek-jobbágok: Kiss Mihály bíró, Orbán György, Kovács Márton, Orbán Máté, Vég Miklós, Kiss Mihály, Varga János, Csés Máté, Kovács Miklós, Kiss Vince, Jakab Péter, Csóka György, Simon György, Vizány Vince, Kisszekerés Pál, Nagyszekerés Pál. Zsöllérek, akik jobbágyi telket bírnak, de marháik nincsenek: Könötő Tamás, Chirke (Csirke) Miklós, Molnár Tamás, Varga János, Vites Pál, Jári Bence, Pethő Berta, Szabó Pál, Gögös István, Bodó István, Kocsis Mihály, Vas Imre, Fekete István, Tóth Pál, Sárosi Barabás. Telekelhagyók (desertor): Orbán Márton (Pillancs), másik Orbán Márton, Bodó Bence, Odor Ferenc, Szócs Demeter, Molnár Tamás, Kiss Márton, Kis-Kovács Mihály, Halász Márton. Egy praedialis nemes: Gögös Tamás. Két szabados (liberinus): Kovács Vince, ki kiváltságosi le-

velét előmutatta, egész telket bír; Varga Márk, ki magát fegyveres nemesnek vallja, de kiváltságosi levelet nem tud előmutatni, az urasági birtokból félteleket bír; a földesur véleményétől függ, ha a munkától felmenti-e. Gyalog és szekerezési kötelezettségben Pozsonyba járnak.

Ezen birtok Somlóhegy alatt fekszik, Pápától, (melynek vára a török hódoltság alatt van), három mérföld távolságra. Egész telektől fizetnek Szent György napkor 50 dénárt, Szent Mihálykor szinte 50 dénárt. A zsellérek a jobbágynak közé birtok arányilag adóznak, kik bizonyos ideig telkesek voltak, de a nagy szegénység miatt a telekről lemondván, zselléreké lettek. Ha most az elhagyott földeket művelik, fél köblöt fizetnek abból, amit vetettek. Továbbá Kovács Vince egy kétkerekű malmot bír, mely több év óta elpusztítva volt és Kovács Vince testvére által kijavított, mivel pedig a malom-jog itt a püspöké; tőle függ, vajjon neki engedeli-e. Természetben fizetnek karácsonykor egy kappant, egy kalácsot, egy hizott sörtvést, Szent György napkor két féltelekesek 15 tojást; két dénárt, egy szalonnát, ámbár néhány év óta egy kövér sörtvést adtak. A malom haszonve-

hellen, melyet Draskovics a lakosok segéd-mélti a plébános tartására nekik adott, ugyanazt most is kéri. Volt itt tilos viz a püspöknek halászatára, most hasztalan. Van erdő, melyből a tisztnek jó gazdálkodás mellett jó vadászat kerül.

(Folyt. köv.)

Uradalmak, gazdák figyelmébe!

Bánóczy Zoltán tímárüzeme
Veszprém, Urkut-u. 4. szám.

Kidolgozza nyersbőrjeit cipő-, csizma- és szíjjártóbőrnek, bárány, nyul, róka stb. bőrjeit szőrmenek, szarvas és őz bőrjeit ruházati célra a legolcsóbban.

Akar vidékről új és értékes vásárlóképes vonókat?

Hirdessen a vidéki lapokban!

Abony
Baja
Balaionfüred
Bácssagyarmat
Békés
Békéscsaba
Berettyóújfalú
Bicske
Céldömölk
Cinkota
Csongrád
Csurgo
Debrecen
Devecser
Dombóvár
Eger
Eztergom
Gödöllő
Gyoma
Gyömör
Gyöngyös
Győr
Gyula
Hajdubosszormény
Hajduhadház
Hajdusoboszló
Hajdunánás
Hatvan
Héves
Hódmezővásárhely
Janoshalma
Jászárokszállás
Jászberény
Kalocsa
Kaposvár
Karcag
Kecskemét
Keszthely
Kiskőrös
Kiskunfélegyháza
Kiskunhalas
Kispest
Kisújszállás
Kisvárd
Kőszeg
Kunszentmárton

A kétoldalt felsorolt 92 város bármelyikében, a legelterjedtebb és legnagyobb példányszámban megjelenő egy-egy lapjában közzéteszem hirdetését:

1. Egy hasáb 30 m/m nagyságban mint ez a minta

Ha tetszésszerinti 12 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	48 P.-ért
Ha tetszésszerinti 25 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	96 P.-ért
Ha tetszésszerinti 40 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	175 P.-ért
Ha mind a 92 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	300 P.-ért

2. Egy hasáb 60 m/m nagyságban, mint ez a minta

Ha tetszésszerinti 12 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	93 P.-ért
Ha tetszésszerinti 25 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	190 P.-ért
Ha tetszésszerinti 40 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	340 P.-ért
Ha mind a 92 város egy-egy lapjában hirdet, mindegyikben egyszer	585 P.-ért

Ha egy város lapjában legalább háromszor egymásután hirdet, külön 5 százalék engedmény.

Elsőrendű, hasznalható, eredményhozó vidéki propaganda!

Minden hirdetésről támlapot küldök. A hirdetések feltűnő elhelyezésére igen nagy gondot fordítok.

Kívánatra ötletes hirdetési szövegeket adok.

Ha bármilyen bel- és külföldi lapban akar hirdetni, forduljon bizalommal ország-szerte előnyösen ismert hirdetési irodámhoz!

ERDŐS JÓZSEF

Budapest, II. Vitéz-ucca 2.
Telefon: Automata 602-58.

Kunszentmiklós
Magyaróvár
Makó
Mezőberény
Mezőkövesd
Mezőtúr
Miskolc
Mohács
Monor
Nagykanizsa
Nagykőrös
Nyíregyháza
Ózd
Oroszáza
Pápa
Pásztó
Pécs
Pesterzsébet
Pomáz
Rákospalota
Rácócséve
Salgótarján
Sárvár
Sárospatak
Sátoraljaújhely
Soltvadkert
Sopron
Szarvas
Szeged
Szeghalom
Székesfehérvár
Széksárd
Szentes
Szigetvár
Szolnok
Szombathely
Tapolca
Tata
Tatatóváros
Törökszentmiklós
Tótkomlós
Turkeve
Ujpest
Vác
Veszprém
Zalaegerszeg

608/928. vhtsz.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a devecséri kir. járásbírósnak 1928. évi 1105/4/928 sz. végzése következtében dr. Révész Márton ügyv. ált. képv. ifj. Szabó János és Cseh Sándor javára 320 P s jár. erejéig 1928. aug. 10-én fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfogalt és 4000 P-re becsült következő ingóságok, u. m.: 1 Beck és Gergely-féle benzinnemű, 1 Hoffher-Schranz-Clayton cséplőszekrény nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a devecséri kir. bíróság 1928. évi PK. 2560 számú végzése folytán 170 P tőkekövetelés ennek 1925. nov. 15-től járó kamatai, 1/2% váltódíj erejéig Orosziban leendő megtartására 1929. évi jan. hó 4-ik napjának d. u. 3 órája határidővel kifizetők és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. tc. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfogaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. tc. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Devecsér, 1928. dec. 11.

WETZEL ANTAL
kir. bír. végrehajtó

Hirdetéseket jutányosan
felvesz a kiadóhivatal

oooooooooooooooooooooooooooo
Naptárszükségletét

dus választékban
olcsó áron szerezheti be

Huss Ferencnél

Eladó

1 hálószoba bútor, 1 asztal, 4 bőr-
szék. ---: Asztalosmunkát fogad ---:
Kész koporsó eladása ---: Jutányos
árah.

Hoek Sándor
asztalos
Ajka.

oooooooooooooooooooooooooooo

739/928. vhtsz.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. LX. tc. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a devecséri kir. bíróságnak 1928. évi 3438/2 sz. végzése következtében dr. Révész Márton ügyvéd ált. képv. Lefkovic és Vándor javára 55437 P s jár. erejéig 1928. nov. 23-án fogatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfogalt és 1350 P-re becsült következő ingóságok, u. m.: 4 drb. hízó disznó, szövetek, 1 szekrény, 1 tükör nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a devecséri kir. bíróság 1928. évi PK. 3782 sz. végzése folytán 75437 P tőkekövetelés ennek 1928. okt. 1-től járó 8% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 11488 P-ben bíróság már megállapított költségek erejéig Devecséren leendő megtartására 1929. jan. 23-nak d. e. 10 órája határidővel kifizetők és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságokat az 1881. LX. tc. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legelőbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az előtérvezendő ingóságokat mások is le- és felülfogaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. tc. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Devecsér, 1928. dec. 26.

WETZEL ANTAL
kir. bír. végrehajtó

A közeledő farsangi szezonra

báli meghívókat

izléses kivitelben,
olcsó áron szállít

HUSS FERENC

KÖNYVNYOMDÁJA

DEVECSER, KLAPKA-UCCA